

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Regula Sancti Patris Benedicti

Benedikt <Montecassino, Abt, Heiliger>

Moguntiae, 1604

Vita Sancti Benedicti, Abbatis Præstantissimi, A Sanctissimo Pontifice
Romano Gregorio conscripta. Lib. II. Dialogi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64533)

VITA SANCTI BE-
NEDICTI, ABBATIS PRÆSTAN-
TISSIMI, A SANCTISSIMO PONTIFICE
Romano Gregorio conscripta.
Lib. II. Dialogi.

BIT vir vitæ venerabilis, gra-
tia Benedictus & nomine, ab
ipso suæ pueritiæ tempore cor-
gerens senile. Ætatem quippe
moribus transiens, nulli volu-
ptati animum dedit. Sed dum in hac terra
adhuc esset, quo temporaliter, liberè adhuc
viti potuisset, despexit iam quasi aridū mun-
dum cum flore. Qui liberiori genere ex pro-
uincia Nursiæ exortus, Romæ liberalibus
studiis traditus fuerat. Sed cum in eis multos
ire per abrupta vitiorum cerneret, eū, quem
quasi in ingressu mundi posuerat, retraxit pe-
dem: ne, si quid de scientia eius attingeret, i-
pse quoque in immane præcipitium rotas i-
ret. Despectis itaque literarum studiis, reli-
cta domo rebusque patris, soli Deo placere
desiderans, sanctæ conuersationis habitum
quæsiuit. Recessit igitur scienter nesciens, &
sapienter indoctus. Huius ego omnia gesta
non didici: sed pauca, quæ narro, quatuor
discipulis illius referentibus, agnoui: Con-
stantino scilicet, reuerendissimo valde viro,
qui ei in Monasterij regimine successit: Va-
lentiniano quoque, qui annis multis Latera-
nensi Monasterio præfuit: Simplicio, qui cō-

21. Martij.
cap. 6.

Eius patria.

gregationem illius post eum tertius rexit.
Honorato etiam, qui nunc adhuc cellare-
ius, in qua prius conuersatus fuerat, præst.

Hic itaque cum iam, relictis literarum
studijs, petere deserta decreuisset, nutrix
quæ hunc arctius amabat, sola secuta est. Quo-
que ad locum venisset, qui dicitur Enfile,
multisque honestioribus viris pro charitate
se illic detinentibus, in beati Petri Ecclesia
demorarentur, prædicta nutrix illius ad pur-
gandum triticum à vicinis mulieribus præ-
stiti sibi capisterium perijt: quod super me-
sam incauté derelictum, calu accidente fra-
ctum est, sic ut in duabus partibus inuenire-
tur diuisum. Quod mox rediens nutrix illius
vix ita inuenit, vehementissimè flere cœpit,
quia vas quod præstitum acceperat, fractum
videbat. Benedictus autem religiosus & puer,
cùm nutricem suam flere conspiceret,
eius dolenti compassus, ablati secum vasa
que fracti capisterij partibus, sese cum lac-
chrymis in orationem dedit: qui ab oratione
surgens, ita iuxta se vas sanum reperit, vix
eo inueniri fracture nulla vestigia potuissent.
moxque nutricem suam blandè consolatus,
ei sanum capisterium reddidit, quod fractum
tulerat. Quæ res in eodem loco à cunctis
agnita, atque in tanta admiratione habita,
hoc ipsum capisterium eius loci incolæ in
Ecclesie ingressu suspendere, quatenus
præsentibus & futuris omnes agnoscerent,
quanta Benedictus puer conuersationis gra-
tiam perfectione cœpisset. Quod antismu-

*Benedictus
puer fractum
capisterium
oratione in-
tegrum re-
stituit.*

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

tis illic ante omnium oculos fuit, & vsque ad
hæc Longobardorum tempore super fores
Ecclesiæ pependit. Sed Benedictus plus ap-
petens mala mundi perpeti, quam laudes: &
pro Deo laboribus fatigari, quam vitæ huius
favore extolli: nutricem suam occulte fugi-
ens, deserti loci secessum petiit, cui Sublacus
vocabulum est: qui ab Romana vrbe qua-
draginta fere millibus distans frigidas atque
perspicnas emanat aquas. Quæ illic videli-
cet aquarum abundantia in extenso prius la-
cu colligitur, ad extremum verò in amnem
deriuat. Quò dum fugiens pergeret, mo-
nachus quidam, Romanus nomine, hunc e-
untem reperit; quo tenderet requisivit. Cu-
ius cum desiderium cognouisset, & secretum
tenuit, & adiutorium impendit, eique sanctæ
conuersationis habitum tradidit, & in quan-
tum licuit, ministravit. Vir autem Dei ad e-
undem locum perueniens, in arctissimum
specum se tradidit, & tribus annis, excepto
Romano Monacho, omnibus hominibus
ibi incognitus mansit. Qui videlicet Roma-
nus non longè in Monasterio sub Theodati
Patris regula degebat: sed piè eiusdem patris
sui oculis furabatur horas, & quem sibi ad
manducandum surripere poterat, diebus
certis Benedicto panem ferebat. Ad eundem
verò specum à Romani cella iter non erat,
quia excelsa de super rupes eminebat: sed ex
eadem rupe in longissimo fune ligatum Ro-
manus deponere panem consuenerat; in qua
etiam resti paruum tintinnabulum inseruit,

vt ad

Vita S. Benedicti Abbatis

vt ad eius sonum vir Dei cognosceret, quando sibi Romanus panem præberet, quem exiens acciperet. Sed antiquus hostis vnus charitati inuidens, alterius refectio; cum quadam die submitti panem conspiceret, iactauit lapidem, & tintinnabulum fregit. Romanus tamen horis cōgruentibus ministrare non desuit. Cum verò iam Deus omnipotens & Romanum vellet à labore quiescere, & Benedicti vitam in exemplum hominibus demonstrare, vt posita supra candelabrum lucerna claresceret, quatenus omnibus, qui in domo Dei sunt, luceret, cuidam Presbytero longiùs manenti, qui refectioem sibi in Paschali festiuitate parauerat, per visum Dominus apparere dignatus est, dicens: Tibi delicias præparas, & seruus meus illo loco fame cruciatur. Qui protinus surrexit, atque in ipsa solennitate Paschali cum alimentis, quæ sibi parauerat, ad locum tetendit, & virum Dei per abrupta montium, per concaua vallium, per defossa terrarum, quæsiuit, eumque latere in specu reperit. Cumque oratione facta, benedicentes Dominum omnipotentem consedissent, post dulcia vitæ colloquia is, qui aduenerat, Presbyter dixit: Surge, sumamus cibum, quia hodie Pascha est. Cui vir Dei respondit, dicens: Scio, qui Pascha est, quia hodie videre te merui. Longè quippe ab hominibus positus, quia die eodem Paschalis solennitas esset, ignorabat. Venerabilis autem Presbyter rursus asseruit, dicens: Veraciter hodie resurrectionis

*Presbyter
adfert cibū
S. Benedicto.*

Domi-

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

Dominicæ Paschalis dies est: abstinere tibi minimè congruit, quia & ego ad hoc missus sum, vt omnipotentis dona Dei pariter sumamus. Benedicentes igitur Dominũ sumptulerunt cibum. expleta itaque refectione & colloquio, ad Ecclesiam suam presbyter recessit. Eodem quoque tempore hunc in specu latitantem etiam pastores inuenerunt, quem dum vestitum pellibus inter frumenta cernerent, aliquam bestiam esse crediderunt; sed cognoscentes Dei famulum, eorum multi ad pietatis gratiam à bestiali mente mutati sunt. Nomen itaque eius per vicina loca innotuit cunctis, factumque est, vt ex illo iam tempore à multis frequentari cœpisset, qui cum ei cibum afferrent corporis, ab eius ore in suo pectore alimenta referebant vitæ.

Quadam verò die dum solus esset, tentator adfuit. Nam nigra paruaque auis, quæ vulgò merula nominatur, circa eius faciem volitare cœpit, eiusque vultui importunè insistere, ita vt manu capi posset, si hæc vir sanctus tenere voluisset: sed signo crucis edito, recessit auis. Tanta autem carnis tentatio, aue eadem recedente, secuta est, quantam vir sanctus nunquam fuerat expertus. Quandam namque aliquando fœminam viderat, quam malignus spiritus ante eius mentis oculos reduxit, tantoque igne serui Dei animum in specie illius accendit, vt dum in eius pectore amoris flamma vim caperet, etiam panè deserere eremum, voluptate victus,

deli-

*Inuenitur in
specu à pas-
toribus.*

Cap. 2.

*Tentatio
carnis & he-
mens.*

deliberaret. Tunc iubito superna gratia respectus, ad semetipsum reuersus est, atque viticarum & veprium iuxta densa succrescere frutera conspiciens, exutus indumento nudum se in illis spinarum aculeis & viticorum incendijs proiecit, ibique diu volutus, toto ex eis corpore vulneratus exijt, & per cutis vulnera eduxit à corpore vulnus mentis, quia voluptatem traxit in doloré. Curaque benè pœnaliter foris arderet, extimuit quod intus illicite ardebat. Vicit itaque peccatum, quia mutauit incendium. Ex quo videlicet tempore, sicut post discipulis ipse prohibebat, ita in eo est tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid in se minimè sentiret. Cœperunt postmodum multi iam mundum relinquere, atque ad eius Magistrum felinare. Liber quippe à tentationis vitio, verè iure iam factus est virtutum Magister. Vnde & per Moysen in Exodo præcipitur, vt Levitica à viginti quinque annis & supra ministrare debeant: ab anno verò quinquagesimo custodes vasorum fiant.

Fortiter superatur.

Num. 2.

Petrus.

Gregorius.

Iam quidem prolati testimonij mihi ali quantum intellectus interlucet, sed tamen hoc plenius exponi postulo.

Liquet, Petre, quòd in iuuentute carnis tentatio ferueat, ab anno autem quinquagesimo calor corporis frigescat. Vala autem sacra sunt fidelium mentes. Electi ergo cum adhuc in tentatione sunt, subesse eos ac seruire necesse est, & obsequijs laboribusque fatigari. Cum verò iam mentis ætate tran-

quilla

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

quilla calor recesserit tentationis, custodes
vasorum sunt: quia Doctores animarum fi-
unt.

Fateor, placet, quod dicit: sed quia prola-
ti testimonij clausula referasti, quaeso, ut de
vita insti debeas ea quae sunt inchoata, per-
currere.

Recedente igitur tentatione, vir Dei qua-
si spinis eratis, exculta terra, de virtutum se-
gete feracius fructus dedit. Praconio itaque
extimae conversationis celebre nomen eius
habebatur. Non autem longè monasterium
fuit, cuius congregationis pater defunctus
est, omnisque ex illo congregatio ad eum-
dem venerabilem Benedictum venit, & ma-
gnis precibus, ut eis praesesset deberet, petijt.
Qui dum negando, distulit, suis illorumque
fratrum moribus se convenire non posse
praedixit; sed victus quandoque precibus as-
sensum dedit. Cumque in eodem monaste-
rio regularis vitae custodiam teneret, nulli-
que ut prius, per actus illicitos in dexteram
laevamque partem deflectere à conversatio-
nis itinere liceret: suscepti fratres insanè sa-
nientes, semetipsum prius accusare coeperunt,
qui hunc sibi praesesset poposcerant, quorum
scilicet fortitudo in norma eius rectitudinis
offendebat. Cumque sibi sub eo conspicerent
illicita non licere, & se dolerent ad sue-
ta relinquere, durumque esset, quod in-
mente veteri cogebantur nova meditari, &
quia grauis est semper pravis moribus vita
bonorum, tractare de eius morte aliqui co-
nati sunt

Petrus:

*Gregorius:
Cap. 3.*

*Dissoluti
fratres, non
ferunt san-
cti viri recti-
tudinem.*

*Benedictus
signo crucis
edito, vas in
quo venenum
erat, perfre-
git*

nati sunt, qui inuito consilio, venenum vino
miscuerunt. Et cum vas vitreum, in quo ille
pestifer potus habebatur, recumbens i petro
ex more Monasterij ad benedicendum fuis-
set oblatum, extensa manu Benedictus b
gnam crucis edidit, & vas, quod longius te-
nebatur, eodem signo rupit: sicque confra-
ctum est, ac si in illo vase mortis, pro cruce
lapidem dedisset. Intellexit protinus vir Dei,
quia potum mortis habuerat, quod portans
non potuit signum vitæ, atque ilico surgens
vultu placido, mente tranquilla, convocato
ros fratres alloquutus est, dicens: Miferere reatu
vestri, fratres, omnipotens Deus: quare in
me facere ista voluistis? Nunquid non prius
dixi vobis, quia vestris ac meis moribus mi-
nimè conueniret? Ite, & iuxta vestros more
patrem vobis quærite: quia posthac me ha-
bere minimè potestis. Tumque ad locum
dilectæ solitudinis redijt, & solus in superius
spectatoris oculis habitauit secum.

Petrus:

Gregorius:

Minus patenter intelligo, quidnam sit
Habitauit secum.

Si sanctus vir contra se vnanimiter con-
spirantes, suæque conuersationi longè dissi-
miles, coactos diu sub se tenere voluisset,
fortasse sui vigoris vsu & modum tran-
quillitatis abscinderet, atque à contempla-
tionis lumine suæ mentis oculum declina-
set. Dumque quotidie illorum correptione
fatigatus, minus curaret sua, & se forsitan re-
linqueret, & illos non inueniret. Nam quo-
ties per contagionis motum, nimium extra

nos

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

nos ducimur, & nos sumus, & nobiscum nō sumus; quia nosmetipfos minimè videntes, per alia vagamur. An illum secum fuisse dicimus, qui in lōginquam regionem abiit, portionem quam acceperat, consumpsit: vni in ea ciuium adhæsit, porcos paut, quos cum manducare videret filiquas, & esuriret: qui tamen cum postmodum cœpit cogitare bona, quæ perdidit, scriptum de illo est: In se reuersus, dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus? Si igitur secum fuit, vnde ad se redijt? Hunc ergo venerabilem virum secum habitasse dixerim: quia in sua semper custodia circumspectus, ante oculos conditoris se semper adspiciēs, se semper examinans, extra se mentis suæ oculum non diulgauit.

Luc. 15.

Quid ergo, quòd de Apostolo Petro scriptum est, dum de carcere ab angelo eductus fuisset: Qui ad se reuersus, dixit: Nunc scio verè, quia misit Dominus angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudæorum?

Petrus:

Acto. 12.

Duobus modis, Petre, extra nos ducimur: quia aut per cogitationis lapsum sub nosmetipfos recidimus, aut per contemplationis gratiam super nosmetipfos leuamur. Ille itaque, qui porcos paut, vagatione mentis & immunditiæ sub semetipsum cecidit. Iste verò, quem angelus soluit, eius mentem in ecstasim rapuit, extra se quidem, sed super semetipsum fuit. Vterq; ergo ad se redijt: quādo & ille ab errore operis se collegit ad cor:

*Gregorius:
Duobus modis extra nos ducimur.*

o

& iste

& iste à contemplationis culmine ad hoc redijt, quod in intellectu communi ut prius fuit. Venerabilis igitur Benedictus in illa similitudine habitabat secum, in quantum fenestra cogitationis claustra custodiuit: non quotiescumque hunc contéplationis ardorem in altú rapuit, se proculdubio sub se reliquit.

Petrus :

Placet quod dicis, sed quæso respódes, si deserere fratres debuit, quos semel suscepit.

Gregorius:
Ministeriū
susceptum
num liceat
deserere.

Ut ego, Petre, existimo, ibi adunati & quoniam nimiter portandi sunt mali, ubi inueniuntur aliqui, qui adiuuentur, boni. Nam ut omnimodo de bonis fructus deest, fit aliquid quando de malis labor vacuus, maxime si vicino causæ suppetant, quæ fructum Deo ferre valeant meliorem. Vir itaque sanctus propter quem custodiendum staret, qui omnes vnanimiter se persequentes cerneret. Et sæpè agitur in animo perfectorum, quod silentio prætereundum non est: quia cum laborem suum sine fructu esse considerent, in locum alium ad laborem cum fructu migrant. Vnde ille quoque egregius prædicator, qui dissolui cupit, & cum Christo esse, cui videre Christus est, & mori lucrum, quæ passionum certamina non solum ipse appetiit, sed ad toleranda hæc & alios accendit. Damasci persecutione passus, ut posset eundem murum, fanem, sportamque quasiuit, seque latenter deponi voluit. Nunquid non Paulum mortem dicimus timuisse, quam se ipse pro amore Iesu testatur appetere? Sed cum in eodem loco minorem sibi fructum

Philip. I.

Acto. 9.
2. Cor. II.

adesse

adefse conſpiceret, & graui labore ad labore
ſe alibi cum fructu ſeruauit. Fortis etenim
præliator Dei teneri intra clauſtra noluit,
certaminis campum quaſiuit. Vnde idem
quoque venerabilis Benedictus, ſi libenter
audis, citiùs agnoſcit, quia non tantos ipſe
indociles deſeruit, quantos in locis aliis à
morte animæ ſuſcitauit.

Ica eſſe vt doces, & manifeſta ratio, & pro-
latū cōgruū testimoniū declarat. Sed quaſo,
vt de vita tanti patris ad narrationis ordi-
nem redeas.

Cū ſanctus vir diu in eadē ſolitudine vir-
tutibus ſignisq; ſucceſceret, multi ab eo in
eodē loco ad omnipotentis Dei ſeruitiū ſunt
congregati; ita vt illic duodecim monaſteria
cū omnipotētis Ieſu Chriſti Domini opitu-
latione cōſtrueret, in quibus ſtatutis patri-
bus duodecim Monachos deputauit, paucos ve-
rò ſecū retinuit, quos adhuc in ſua præſentia
aptiùs erudiri iudicauit. Cœpère etiā tunc ad
eū Romanæ vr̄bis nobiles & religioſi cōcur-
rere, ſuosq; ei filios omnipotēti Deo nutriē-
dos dare. Tūc quoq; bonæ ſpei ſuas ſoboles,
Euicius Maurum, Tertullius verò patricius
Placidum tradidit: è quibus Maurus iunior,
cum bonis polleret moribus, magiſtri adiu-
tor cœpit exiſtere. Placidus verò puerilis ad-
huc indolis gerebat annos.

In vno autē ex eis Monafteriis, quæ circū-
qua; conſtruxerat, quidā Monachus erat,
qui ad orationem ſtate non poterat, ſed
mox vt ſe fratres ad ſtudium orationis

Petrus:

Gregorius:

S. Benedi-
ctus 12. Mo-
naſteria ex-
truit.

Cap. 4.

inclinabant, ipse egrediebatur foras, & m-
te vaga, terrena aliqua & transitoria agebat.
Cumq; ab Abbate suo sæpius fuisset admo-
nitus, ad virum Dei deductus est, qui ad
quoque stultitiam eius vehementer ince-
pauit, & ad monasterium reuersus, vix die-
bus viri Dei admonitionem tenuit.
Nam die tertia ad vsu proprium reuersus
vagari tempore orationis cœpit. Quod cum
seruo Dei ab eodem monasterij patre, quem
constituerat, nunciatum fuisset, dixit: Eg-
uenio, eumque per memetipsum emenda-
tum.
Cumque vir Dei venisset ad idem monaste-
rium, & constituta hora expleta psalmodia
se fratres in orationem dedissent, adspexit
quod eundem Monachum, qui in oratione
manere non potuit, quidam niger puerulus
per vestimenti fimbrias foras traheret. Tum
eidem patri Monasterij, Pompeiano nomi-
ne, & Mauro Dei famulo secretè dixit: Nunc
quid non adspicitis, quis est qui istum Mo-
nachum foras trahit? Qui respondentes re-
xerunt; Non. Quibus ait: Oremus, vt vos et-
iam videatis, quem iste monachus sequitur.
Cumque per biduum esset oratum, Mauro
Monachus vidit. Pompeianus vero eiusdem
Monasterij Pater videre non potuit. Die igi-
tur alia, expleta oratione, vir Dei oratorium
egressus, stantem foris Monachum reperit
quem pro cæcitate cordis sui virga percussit
qui ex illo die nil persuasionis vltius a nigro
iam puerulo pertulit; sed ad orationis
studium immobilis permanfit: sicque ante
quod

*Diabolus
Monachum
ab oratione
abstrahit.*

*Castigatus
Virga Mona-
chus, manet
constans.*

quus hostis dominari nō ausus est in eius cogitatione, ac si ipse percussus fuisset ex verberere.

Ex his autem monasteriis, quæ in eodem loco construxerat, tria sursum in rupibus montis erant, & valde erat fratribus laboriosum, quod semper ad lacum oportebat descendere, ut aquam haurire debuissent, maxime quia è deo montis latere erat graue descendentibus in timore periculum. Tunc collecti fratres ex eisdem tribus monasteriis, ad Dei famulum Benedictum venerunt, dicentes: Laboriosum nobis est propter aquam quotidie vsque ad lacum descendere, & idcirco necesse est ex eodem loco monasteria mutari. Quos blandè consolans dimisit: & nocte eadem cum paruo puerulo, nomine Placido, cuius superius memoriam feci, eiusdem montis rupem ascendit, ibique diutius orauit. Et oratione completa, tres petras in loco eodem pro signo posuit, atque ad suum, cunctis illis nescientibus, monasterium redijt. Cumque die alia ad eum pro necessitate aquæ prædicti fratres rediissent, dixit: Ite, & rupem illam, in qua tres super inuicem positas petras inueneritis, in modicum cauate: Valet enim omnipotens Deus etiam in illo montis cacumine aquam producere, ut vobis laborem tanti itineris dignetur auferre. Qui euntes, rupem montis, quam Benedictus prædixerat, iam sudantem inuenerunt. Cumque in ea concauum locum fecissent, statim aqua repletus est, quæ tam sufficienter

Cap. 5.

Precibus è
rupe fontem
elicit.

emanavit, ut nunc usque vbertim defluat, que ab illo montis cacumine usque ad inferiora deriuetur.

Cap. 6.

Alio quoque tempore Gotthus quidam pauper spiritu, ad conuersionem venit, quem Dei vir Benedictus libentissime suscepit. Quadam vero die ei dare ferramentum iussit, quod ad falcis similitudinem f. l. castro vocatur, ut de loco quodam vepres abscideret, quatenus illic hortus fieri deberet. Locus autem ipse, quem mundandum Gotthus susceperat, super ipsam lacu ripam iacebat. Cumque Gotthus idem densitatem veprium totius virtutis annisu succideret, ferrum de manubrio profiliens, in lacum cecidit, ubi scilicet tanta erat aquarum profunditas, ut spes requirendi ferramenti nullam esset. Itaque ferro perduto, tremebundus ad Maurum Monachum cucurrit Gotthus, damnum quod fecerat, nunciauit, & reatum sui poenitentiam egit. Quod Maurus quoque Monachus mox Benedicto famulo Deo curauit indicare. Vir igitur Domini Benedictus hæc audiens, accessit ad lacum, tulit de manu Gotthi manubrium, & misit in lacum, & mox ferrum à profundo rediit, atque manubrium inrauit. Qui statim ferramentum Gottho reddidit, dicens: Ecce labora, & noli contristari.

Insigne miraculum.

Cap. 7.

Quadam vero die dum idem venerabilis Benedictus in cella confisteret, prædictus Placidus puer, sancti viri Monachus, ad hauriendam de lacu aquam egressus est, qui vas quod

quod tenuerat, in aquam incautè submit-
tens, ipse quoque cadendo sequutus est.
Quem mox vnda rapuit, & penè ad vnius
sagittæ cursum eum à terra introrsus traxit.
Vir autem Dei intra cellam positus, hoc pro-
tinus agnouit, & Maurum festinè vocauit,
dicens: Frater Maure, curte, quia puer ille,
qui ad hauriendam aquam perrexerat, in la-
cum cecidit, iamque eum longiùs vnda tra-
hit. Res mira, & post Petrum Apostolum in-
usitata. Benedictione etenim postulata at-
que percepta, ad patris sui imperium conci-
tus perrexit Maurus. Itaque vsque ad eum
locum, quò ab vnda deducebatur puer, per
terram se ire existimans, super aquam cucur-
rit, eumque per capillos tenens, cursu rapido
redijt. Qui mox vt terram tetigit, ad se re-
uersus, post tergum respexit, & quia super a-
quas cucurrisset, agnouit; & quod præsume-
re non potuisset, vt fieret, miratus extremuit
factum. Reuersus itaque ad patrem, rem ge-
stam retulit. Vir autè venerabilis Benedictus
hoc non suis meritis, sed illius obedientiæ
deputare cœpit. At contra Maurus pro solo
eius imperio factum dicebat, seq; conscium
in illa virtute non esse, quam nescius fecisset.
In hac itaq; mutux humilitatis & amica cõ-
tentione accessit arbiter puer, qui ereptus
est, nam dicebat: Ego cùm ex aqua traherer,
super caput meũ melotem Abbatis videbã,
atq; ipsum me ex aquis educere cõsiderabã.

Magna sunt valde, quæ narras, & multo-
rum ædificationi profutura: ego autem

*Maurus
currit super
aquas.*

Petrus:

boni viri miraculo quo plus bibo, eo plus
fitio.

Gregorius:
Cap. 8.

Florentius
presbyter ne-
cem machi-
natur sancto
Giro.

* appetebat.

Cum iam loca eadem in amorem Domini nostri Iesu Christi longè lateque feruerent, & secularem vitam multi relinquerent, & sub leui redemptoris iugo ceruicis cordis edomarent, (sicut mos prauorum est inuidere alijs virtutis bonum, quod ipsi habere non appetunt) vicinæ Ecclesiæ presbyter, Florentius nomine, huius nostri subdiaconi Florentij auus, antiqui hostis malitia percussus, sancti viri studijs cœpit assuetuari, eiusque conuersationi derogare, quodque etiam posset, ab illius visitatione compescere. Cumq; iam se conspiceret eius profectibus obuiare non posse, & conuersationis illius opinionem crescere, atque multo ad statum vitæ melioris ipso quoque opinionis eius præconio indefinenter vocari; inuidiæ facibus magis magisque succensus, deterior fiebat: quia conuersationis illius appetebat habere laudem, sed habere laudabilem vitam nolebat. Qui eiusdem inuidiæ tenebris cœcatus, ad hoc vsque perductus est, vt seruo Omnipotentis Dei infectum venenolum panem quasi pro benedictione transmitteret. Quem vir Dei cum gratiarum actione suscepit: sed eum, quæ pestis lateret in pane, non latuit. Ad horam verò refectionis illius ex vicina sylua coruus venire consueuerat, & panem de manu eius accipere. Qui cum more solito venisset, panem, quem presbyter transmiserat, vir Dei ante coruum proiecit, eique

ei que præcepit, dicens: In nomine Iesu Christi Domini nostri tolle hunc panem, & talem in loco proice, ubi à nullo hominum posset inueniri. Tunc coruus aperto ore, expansis alis, circa eundem panem cœpit discurrere, crocitare, ac si apertè diceret, & obedire se velle, & tamen iussa implere non posse. Cui vir Domini præcipiebat, iterum atque iterum dicens: Leua leua securus, atq; ibi proice, ubi inueniri non possit. Quem, diu demoratus, quandoque coruus momordit, leuauit, & recessit. Post trium verò horarum spatium, abiecto pane, redijt, & de manu hominis Dei annonam, quam consueuerat, accepit. Venerabilis autem pater contra vitam suam inardescere sacerdotis animum videns, illi magis quam sibi doluit. Sed prædictus Florentius, quia Magistri corpus necare non potuit, sed ad extinguendas discipulorum animas accendit; ita vt in horto cellæ, cui Benedictus inerat, ante eorum oculos nudas septem puellas mitteret, quæ coram eis sibi inuicem manus tendentes, & diutius ludentes, illorum mentes ad peruersitatem libidinis inflammaret. Quod vir sanctus de cella conspiciens, lapsusque adhuc tenerioribus discipulis pertimescens, idque pro sua solius persecutione fieri pertractans, inuidiæ locum dedit, atque oratoria & cuncta quæ construxerat, substitutis Præpositis, adiunctis fratribus ordinauit, & paucis secum monachis ablati, habitationem mutauit loci. Sicque vir Dei eius odia

*Florentius
nititur per-
dere animas
discipulorum
S. Benedicti.*

humiliter declinavit, quem omnipotens Deus terribiliter percussit. Nam cum prædictus presbyter, stans in solario, Benedictam discessisse cognosceret & exultaret, perdurante immobiliter tota domus fabrica, hoc ipsum tantum, in quo stabat solarium cecidit & Benedicti hostem conterens extinxit. Quod viri Dei discipulus Maurus nomine, statim venerabili patri Benedicto, qui adhuc à loco eodè vix decem miliaribus aberat, æstimavit esse nunciandum, dicens: Revertere, quia presbyter, qui te persequeretur, extinctus est. Quod vir Dei Benedictus audiens, sese in gravibus lamentationibus dedit: vel quia inimicus occubuit, vel quia de inimici morte discipulus exultavit. Quæ de re factum est, re eadem quoque discipulo penitentiam indiceret, quod mandans talia, gaudere de inimici interitu præsumpsisset.

Mira sunt & multum stupenda, quæ dicuntur. Nam in aqua ex petra producta, Moysen: in ferro verò, quod ex profundo aquæ rediit, Helisæam: in aquæ itinere, Petrum: in coram obedientia, Eliam: in luctu autem mortis inimici, David video: & perpendo, quia vir iste spiritu iustorum omnium plenus fuit.

Vir Dei Benedictus, Petre, unius Dei spiritum habuit, qui per concessæ redemptionis gratiam, electorum corda omnium implevit, de quo Ioannes dicit: Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. De quo rursus scriptum est: De plenitudine eius nos omnes accepimus. Nam

sancti

Petrus:

Exod. 17.

4. Reg. 6.

Matth. 14.

3. Reg. 17.

2. Reg. 1.

Gregorius:

Ioan. 1.

Ibid.

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

sancti Dei homines potuerunt à Domino virtutes habere, non etiam aliis tradere. Ille autem signa virtutis dedit subditis, qui se daturum signum Ionę promisit inimicis, vt coram superbis mori dignaretur, coram humilibus resurgere: quatenus & illi viderēt, quod contemnerent, & isti, quod venerantes amare debuissent. Ex quo mysterio actum est, vt dū superbi adspiciūt despectū mortis, humiles cōtra mortē acciperent gloriā potestatis.

Quæso te, post hæc ad quæ loca vir sanctus migrauerit, vel si aliquas in eis virtutes postmodum ostenderit, innotesce.

Sanctus vir ad alia demigrans loca, nō hostem mutauit. Nam tanto pōst grauiora prælia pertulit, quantū contra se apertē pugnantem ipsum malitiæ Magistrū inuenit. Castrū namq; quod Cassinū dicitur, in excelsi montis latere sitū est: qui videlicet mons distenso sinu hoc idē castrū recipit, sed per tria millia in altū se subrigēs, velut ad aëra cacumē tendit. Vbi vetustissimū fanū fuit, in quo ex antiquorū more gentilium, à stulto rusticorum populo Apollo colebatur. Circūquaq; etiam in cultu dēmonū luci succreuerāt, in quibus adhuc eodē tempore infidelium insana multitudo sacrificijs sacrilegis insudabat. Illuc itaque vir Dei perueniens, contriuit idolū, subuertit aram, succendit lucos, atq; in ipso templo Apollinis, oraculum beati Martini: vbi verò ara eiusdem Apollinis fuit, oraculum sancti Ioannis construxit, & commorantem circum quaque multitudinem prædicatione

Matth. 12.

*Petrus:
Innotesce, a-
tius dicit.*

Gregorius:

*Castrū Cas-
sinensē.*

*Arcam A-
pollinis e-
uerit.*

conti-

continua ad fidem vocabat. Sed hæc antiquus hostis tacite non ferens, non occulte vel per somnium, sed aperta visione eiusdem patris oculis sese ingerebat, & magnis clamoribus vim se perpeti conquerebatur, ita ut voces illius etiam fratres audirent, quamuis imaginem minimè cernerent. Vt enim discipulis suis venerabilis pater dicebat, corporalibus eius oculis idem antiquus hostis teterrimus & succensus apparebat, qui in eum ore oculisque flammantibus sæuiter videbatur. Iam verò quæ diceret, audiebant omnes. Prius enim huc vocabat ex nomine. Qui enim vir Dei minimè responderet, ad eius mox contumelias erumperebat. Nam cum clamaret dicens, Benedicte, Benedicte: & eum sibi nullo modo respondere conspiceret, protinus adiungebat: Maledicte, non Benedicte, quid mecum habes? quid me persequeris? Sed iam nunc expectanda sunt contra Dei famulum antiqui hostis noua certamina, cui pugnam quidem volens intulit, sed occasiones victoriae ministravit inuitus.

*Fremis in S.
Benedictum
Satanas.*

Cap. 9.

Quadam die dum fratres habitacula eiusdem cellæ construerent, lapis in medio iacebat, quem in ædificium leuare decreuerunt. Cumque eum duo vel tres mouere non possent, plures adiuncti sunt: sed ita immobilis mansit, ac si radicitus in terra teneretur, ut palam daretur intelligi, quod super eum ipse per se antiquus hostis sederet, quem tantorum virorum manus mouere non possent.

Diffi-

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

Difficultate igitur facta, ad virum Dei miserum est, ut veniret, & orando hostem repelleret, ut lapidem leuare possent. Qui mox venit, & orationem faciens, benedictionem dedit: & tanta lapis celeritate leuatus est, ac si nullum prius pondus habuisset.

Tunc in conspectu viri Dei placuit, ut in eodem loco terram foderent. Quam dum fodiendo altius penetrarent, æreum illic idolum fratres inuenerunt. Quo ad horam casu in coquinam proiecto, exire ignis repente visus est, atque in cunctorum monachorum oculis, quia omne eiusdem coquinæ ædificium consumeretur, ostendit. Cumque iaciendo fratres aquam ad ignem quasi extinguendo perstreperent, pulsatus eodem tumultu vir Dei aduenit. Qui eundem ignem in oculis fratrum esse, in suis verò non esse considerans, caput protinus in orationem flexit, & eos, quos phantastico reperit igne deludi, vocauit fratres, monuit ut oculos suos signarent, ut sanum illud coquinæ ædificium assistere cernerent, & flammam, quas antiquus hostis finxerat, non viderent.

Rursus dum fratres parietem, quia res ita exigebat, paulò altius erigerent, vir Dei in orationis studio intra cellæ suæ claustra morabatur. Cui antiquus hostis insultans apparuit, & ei, quod ad laborantes fratres pergeret, indicauit. Quod vir Dei per nuncium celerrimè fratribus indicauit, dicens: Fratres cautè vos agite: quia ad vos hac hora malignus spiritus venit. Is qui mandatum detu-

lit, vix

Cap. 10.

*Præstigia
dæmonum.*

Cap. 11.

*Damō euer-
tens murum
opprimis
puerum.*

*Eum S. Be-
nedictus ex-
citat.*

Cap. 12.

lit, vix verba compleuerat, & malignus spi-
ritus eundem parietem, qui ædificabatur, e-
uertit, atque vnum puerulum Monachum,
cuiusdam curialis filium, opprimens ruina
contriuit. Contristati omnes ac vehementer
afflicti, non damno parietis, sed contritione
fratris, venerabili patri Benedicto celeriter
cum graui luctu nunciarunt. Tunc idem pa-
ter Benedictus dilaceratum puerum ad se de-
ferri iubet. Quem portare non nisi in sacco
potuerunt: quia collapsi saxa parietis, nō so-
lum eius mēbra, sed etiam ossa contriuerāt.
Præcepitq; vir Dei statim eum in cella sua in
psyacio, quo orare consueuerat, projici, mis-
sisque forās fratribus, cellam clausit, qui ora-
tioni instantiūs, quàm solebat, incubuit. Mi-
ta res, eadem hora hunc incolumem, atque
vt prius valentem, ad eundem iterum labo-
rem misit, vt ipse quoque parietem cum fra-
tribus perficeret, de cuius se interitu antiquus
hostis Benedicto insultare credidisset.

Cœpit verò inter ista vir Dei prophetiæ
etiã spiritu pollere, ventura prædicere, præ-
sentibus etiã absentia nunciare. Mos enim
cellæ fuit, vt quoties ad responsum aliquod
egredierentur fratres, cibum potumq; extra
cellam minimè sumerent. Cumq; hoc de vsu
regulæ sollicitè seruarietur, quadam die ad re-
spōsum fratres egressi sunt, & in eo tardiori
compulsi sunt hora demorari. Qui manere
iuxta religiosam fœminam nouerant, cuius
ingressi habitaculum, sumpserunt cibum.
Cumq; iam tardiùs ad cellam redissent, bene-
dictio-

ditionem patris ex more petierunt. Quos ille protinus percontatus est, dicens: vbi comedistis? Qui responderunt: Nusquã. Quibus ille ait: Quare ita mentimini? Nunquid illius talis fœminæ habitaculũ non intraſtis? Nunquid hos atq; illos cibos non accepistis? Nunquid tot calices non bibistis? Cumq; eis venerabilis pater & hospitium mulieris, & genera ciborum, & numerum potionum diceret, cognoscentes cuncta, quæ egerant, ad eius pedes tremefacti ceciderunt, & se deliquisse confessi sunt. Ipse autem protinus culpa* pœnitentiam præcepit, perpendens quòd in eius absentia ultra non facerent, quem præsentem sibi esse in spiritu scirent.

Absens in spiritu videt quid fratres egerant.

* culpa percipit.

Cap. 13.

Frater quoq; Valentiniani, eius Monachi cuius superius memoria feci, vir erat laicus, sed religiosus. Qui vt serui Dei oratione perciperet, & germanum fratrem videret, annis singulis de loco suo ad cellam eius ieiunus venire consueuerat. Quadam igitur die dum iter ad Monasteriũ faceret, sese illi alter viator adiunxit, qui famendos cibos in itinere portabat. Cumq; iam hora tardior excreuisset, dixit: Veni frater, sumamus cibũ, ne lassemur in via. Cui ille respõdit: Absit, frater, hoc non faciã: quia ad venerabilem patrẽ Benedi-
ctũ ieiunus semper perueni cõsueui. Quo respõso p̄cepto, ad horã conuiator tacuit. Sed cum post hoc aliquantulum itineris spatium egissent, rursus admonuit, vt manducarent. Noluit consentire, qui ieiunus peruenire decreuerat. Tacuit quidem, qui ad mandu-

can-

candum inuitauerat, & cum eo ieiunus ad-
huc pergere modicum consensit. Cumque
iter longius agerent, & eos tardior hora fa-
tigaret ambulantes, inuenerunt in itinere
pratum & fontem, & quæque poterant ad-
reficiendum corpus delectabilia videri. Tunc
conuiator ait: Ecce aquam, ecce pratum, ec-
ce amœnus locus, in quo possumus refici &
parum quiescere, vt valeamus iter nostrum
postmodum incolumes explere. Cùm igitur
& verba auribus, & loca oculis blandiren-
tur, tertia admonitione persuasus, consensit
& comedit: Vespertina verò hora peruenit
ad cellam. Præsentatus autem venerabili Be-
nedicto patri, sibi orationem petiit: sed mox
ei vir sanctus hoc, quod in via egerat, improp-
perauit, dicens: Quid est, frater, quod mali-
gnus hostis, qui tibi per conuiatorem tuum
locutus est, semel tibi persuadere non potuit,
secundò non potuit, tertio verò persuasit,
& te ad hoc quod voluit, superauit? Tunc il-
le reatum infirmæ suæ mentis agnoscens, e-
ius pedibus prouolutus, tanto magis cepit
culpam deslere, & erubescere, quanto se co-
gnouit etiam absentem in Benedicti patris
oculis deliquisse.

*Obijcit cui-
dam quod
absens com-
miserat.*

Petrus:

Ego sancti viri præcordijs Elisæi spiritum
video inesse, qui absentem discipulo præsens
extitit.

*Gregorius:
Cap. 14.*

Oportet, Petre, vt interim sileas, quate-
nus adhuc maiora cognoscas: Gotthorum
namque temporibus cum Rex eorum Toti-
la sanctum virum prophetiæ habere spiritum

audiit.

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

audisset, ad eius monasterium pergens, paulò longius substiit, eique se venturum esse nuntiauit. Cui dum protinus mandatum de monasterio fuisset vt veniret, ipse, sicut perfidæ mentis fuit, an vir Dei prophetiæ spiritum haberet, explorare conatus est. Quidam verò eius spatharius Riggo dicebatur, cui calceamenta sua præbuit, eumque indui vestibus regalibus fecit, quem quasi in persona sua pergere ad Dei hominem præcepit. In cuius obsequio tres, qui sibi præ cæteris adhærere consueuerant, comites misit, scilicet Vultericum, Rudericum, & Blindinum, vt ante serui Dei oculos ipsum regem Totilam esse simulantes, eius lateri obambulant: cui alia quoq; obsequia quasi spatharij præberent, vt tam ex eisdem obsequiis, quam ex purpureis vestibus rex esse putaretur. Cumque idem Riggo decoratis vestibus obsequentum frequentia comitatus, monasterium fuisset ingressus, vir Dei eminus se debat. Quem venientem conspiciens, cum iam ab eo audiri potuisset, clamauit, dicens: Pone fili, pone: hoc quod portas, non est tuum. Qui Riggo protinus in terrâ cecidit, & quia tanto viro illudere præsumpsisset, expauit, omnesque qui cum eo ad hominem Dei veniebant, terræ consternati sunt. Surgentes autem ad eum minime propinquare præsumperunt: sed ad suam regem reuersi, nūciauerunt trepidi, in quanta velocitate fuerant deprehensi.

Tunc per se idem Totila ad Dei hominē

P accessit,

Totila regis
versus a
S. Benedicto
recepitur.

Cap. 15.

accessit, quem cum longè sedentem cerne-
ret, non ausus accedere, sese in terram dedit.
Cui cum vir Dei bis terve diceret, Surge: sed
ipse ante eum de terra erigere se non aude-
ret. Benedictus Christi leti famulus per se-
metipsum dignatus est accedere ad regem,
prostratumq; de terra leuauit, & de suis acti-
bus increpauit, atque in paucis sermonibus
cuncta quæ illi erant ventura, prænuñciavit,
dicens: Multa mala facis, multa mala fecisti:
iam aliquando ab iniquitate conquiesce. E-
quidem Romam ingressus es, mare transi-
turus, nouem annis regnans, decimo morie-
ris. Quibus auditis, rex vehementer territus,
oratione petita recessit: atque ex illo iam tẽ-
pore minus crudelis fuit. Et non multò post
Romam adijt, ad Siciliã perrexit. Anno autẽ
regni sui decimo, omnipotentis Dei iudicio
regnum cum vita perdidit. Præterea Canoni-
cæ antistes Ecclesiæ ad eundem Dei famu-
lum venire consueuerat, quem vir Dei pro
vitæ suæ merito valde diligebat. Is itaq; dum
cum illo de ingressu regis Totilæ, & Roma-
næ vr̄bis perditione colloquium haberet,
dixit: Per hunc regem ciuitas ista destruetur,
vt iam amplius non inhabitetur. Cui vir Do-
mini respondit: Roma à gentibus non exter-
minabitur, sed tempestatibus, coruscis, tur-
binibus ac terramotu fatigata, * marcescet
in semetipsa. Cuius prophetiæ mysteria no-
bis iam facta sunt luce clariora, qui in hac vr̄-
be dissoluta mœnia, euersas domus, destru-
ctas Ecclesias turbine cernimus, eiusque æ-
dificia

S. Benedicti
Vaticinium
de Roma.

* marcescet.

ficia, longo senio lassata, quia ruinis crebrentibus prosternantur videmus, quamuis hoc Honoratus eius discipulus, cuius mihi relatione compertum est, nequaquam ex ore illius audisse se perhibet: sed quia hoc dixerit, dictum sibi à fratribus fuisse testatur.

Eodem quoque tempore quidam Aquinensis Ecclesie clericus dæmonio vexabatur, qui à venerabili viro Constantio eiusdè Ecclesie antistite, per multa fuerat martyrum loca transmissus, vt sanari potuisset. Sed sancti Dei Martyres noluerunt ei sanitatis donum tribuere, vt quanta esset in Benedicto gratia, demonstrarent. Ductus itaque est ad omnipotentis Dei famulum Benedictum, qui Iesu Christo Domino preces fundens, antiquum hostem de obsessò homine protinus expulit. Cui sanato præcepit, dicens: Vade, & posthac carnem non comedas, ad sacrum ordinem nunquam accedere præsumas. quacumque autem die ad sacrum ordinem præsumptæris, statim iuri diaboli iterum mancipaberis. Discessit igitur clericus sanus, & sicut terrere solet animum pœna recens, ea que vir Dei præceperat interim custodiuit. Cum verò post annos multos omnes priores illius de hac luce migrassent, & minores suos sibi met supponi in sacris ordinibus cerneret, verba viri Dei quasi ex longo tempore oblitus postposuit, atque ad sacrum ordinem accessit, quem mox is, qui reliquerat, diabolus tenuit, eumque vexare, quousque animam eius excuteret, non cessauit.

Cap. 16.

Curat dæmoniacum.

Vita S. Benedicti Abbatis

Petrus :

Ille vir Dei diuinitatis, vt video, etiam secreta penetrauit; quia perspexit hunc clericum idcirco diabolo traditum, ne ad sacrum ordinem auderet accedere.

Gregorius :

Quare diuinitatis secreta non nosset, quia diuinitatis præcepta seruaret, cum scriptum sit: Qui adhæret Domino, vnus spiritus est cum eo.

i. Cor. 6.

Petrus.

Si vnus sit cum Domino spiritus, qui Domino adhæret, quid est, quod iterum idem egregius prædicator dicit: Quis cognouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fait. Valde enim esse inconueniens videtur, eius sensum, cum quo vnus vnus factus fuerit ignorare.

Rom. II.

Gregori.

Sancti viri, in quantum cum Deo vnus sunt, sensum Domini non ignorant. Nam idem quoque Apostolus dicit: Quis enim scit hominum, quæ hominis sunt, nisi spiritus hominis, qui est in ipso? Ita & quæ Dei sunt, nemo cognouit, nisi spiritus Dei. qui vt se ostenderet nosse, quæ Dei sunt, adiunxit: Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est. Hinc iterum dicit: Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se: nobis autem reuelauit per spiritum suum.

i. Cor. 2.

Ibidem.

Petrus :

Si ergo eidem Apostolo ea, quæ Dei sunt, per Dei spiritum sunt reuelata, quomodo super hoc, quod proposuit, præmisit, dicens: O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia

Rom. II.

eius

eius, & inuestigabiles viæ eius? Sed rursus
mihi hæc dicenti, alia suboritur quæstio. Nā
David Propheta Domino loquitur, dicens:
In labiis meis pronunciaui omnia iudicia o-
ris tui. Et cum minus sit nosse, quàm etiam
pronunciare, quid est, quod Paulus incom-
prehensibilia esse Dei iudicia asserit: David
autem se omnia non solum nosse, sed etiam
in labiis pronunciaisse testatur?

Ad vtraque hæc tibi superius sub breuitate
 respondi, dicens, quòd sancti viri, in quā-
 tum cum Domino vnum sunt, sensum Do-
 mini non ignorant. Omnes enim, qui deuote
 Dominum sequuntur, etiam deuotione
 cum Deo sunt, & adhuc carnis corruptibilis
 grauati pondere, cum Deo non sunt: occul-
 taque Dei iudicia, in quantam coniuncti
 sunt, sciunt: in quantum disuncti sunt, ne-
 sciunt: quia enim secreta eius adhuc perfecte
 non penetrant, incomprehensibilia eius iu-
 dicia esse testantur. Qui verò mente ei inha-
 rent, atque inhaerendo vel sacris scripturæ e-
 loquiis, vel occultis reuelationibus, in quā-
 tum accipiunt, agnoscunt: & nouerunt hæc,
 & pronuntiant. Iudicia enim, quæ Deus ta-
 cet, nesciunt: quæ Deus loquitur, sciunt. Vnde
& David Propheta, cum dixisset: In labijs
 meis pronunciaui omnia iudicia: protinus
 addidit, Oris tui. ac si apertè dicat: Illa ego
 iudicia & nosse & pronunciaisse potui, quæ
 te dixisse cognoui. Nam ea, quæ ipse non lo-
 queris, à nostra proculdubio cognitione ab-
 scendis. Concordat ergo prophetia Apo-

Psal. II 8.

Gregorius:

*Iudicia Dei
occulta et
sciunt sancti,
itemque ne-
sciunt, dum
sunt in ter-
ris.*

stolicaque sententia: quia & incomprehensibilia sunt Dei iudicia: & tamen quae de ore eius prolata fuerint, humanis labiis pronunciantur. quoniam sciri ab hominibus, & prolata prodi possunt, & occultari non possunt.

Petrus:

In obiectione meae quaestunculae parum causarationis. Sed quaeso te, si qua sunt adhuc de viri huius viri utis, subiunge.

*Gregorius:
Cap. 17.*

Vir quidam nobilis, Theoprobis nomine, eiusdem Benedicti patris fuerat admonitione conversus, qui pro vitae suae merito magnam apud eum familiaritatis fiduciam habebat. Hic cum quadam die eius cellam esset ingressus, hunc amarissime flentem reperit. Cumque diu subsisteret, eiusque non finiri lachrymas videret, nec tamen vir Dei consueverat orando plangere, sed mœrodo, quænam causa tanti luctus existeret, inquisiuit. Cui vir Dei illi, & respondit: Omne hoc monasterium, quod construxi, & cuncta, quæ fratribus præparavi, omnipotentis Dei iudicio gentibus tradita sunt. Vix autem obtinere potui, ut mihi ex hoc loco animæ concederentur. Cuius vocem tunc Theoprobis audiuit, nos autem cernimus, qui destructum modo à Longobardorum gente eius monasterium scimus. Nocturno enim tempore & quiescentibus fratribus nuper illi Longobardi ingressi sunt, qui diripientes omnia, ne unam quidem hominem illic tenere poterant: sed implevit omnipotens Deus, quod fideli famulo Benedicto promiserat.

*Predicitur ex
cidium cœ-
nobij sui.*

vt, si

vt, si res gentibus traderet, animas custodiret. Qua in re Pauli vicem video tenuisse Benedictum, cuius dum nauis omnium rerum iacturam pertulit, ipse in consolatione vitam omnium, qui eum comitabantur, accepit.

Actor. 27.

Quodam quoque tempore Exhilaratus noster, quem ipse conuersum nosti, transmissus à domino suo fuerat, vt Dei viro in monasterium vino plena duo lignea vascula, quæ vulgò flascones vocantur, deferret; qui vnum detulit, alterum verò pergens, itinere abscondit. Viri autem Domini, quem facta absentia latere non poterant, vnum cum gratiarum actione suscepit, & discedentem puerum monuit, dicens: Vide fili, ne de illo flascone, quem abscondisti, bibas: sed inclina illum cautè, & inuenies, quid intus habet. Qui confusus valde, à Dei homine exiuit. Et reuersus, voluit adhuc probare, quod audierat: cum flasconem inclinasset, de eo protinus serpens egressus est. Tunc prædictus Exhilaratus puer per hoc, quod in vino reperit, expauit malum quod fecit.

Cap. 18.

Furtum videt in spiritu.

Cap. 19.

Non longè autè à monasterio vicus erat, in quo nō minima multitudo hominum ad fidem Dei ab idolorum cultu, Benedicti fuerat exhortatione conuersa. Ibi quoq; quædam sanctimoniales sceminae inerant: & crebrò istuc pro exhortandis animabus fratres suos mittere Benedicti Dei famulus curabat.

Quadam verò die misit ex more: sed is, qui
missus fuerat, Monachus, post admonitio-
nem factam, à sanctimonialibus sceminis ro-
gatus mappulas accepit, sibi que eas abscon-
dit in sinu. Qui mox vt reuersus est, eum vir
Dei vehementissima amaritudine cepit in-
crepare, dicens: Quomodo ingressa est ini-
quitas in sinum tuum? At ille obstupuit, &
& quid egisset, oblitus, vnde corripiebatur
ignorabat. Cui ait: Nunquid ego illic præ-
sens non eram, quando ab ancillis Dei map-
pulas accepisti, tibi que eas in sinu misisti?
Qui mox eius vestigijs proudlutus, stultè se
egisse pœnituit, & eas quas in sinu absconde-
rat, mappulas abiecit.

Cernit abs-
mappulas
dari Mon-
cho.

Cap. 20.

Quadam quoque die, dum venerabilis
pater vespertina iam hora corporis alimen-
ta perciperet, eius Monachus cuiusdam de-
fensoris filius fuerat, qui ei ante mensam lu-
cernam tenebat. Cumque vir Dei ederet, ip-
se autem cum lucernæ ministerio adstaret,
cepit per superbix spiritum in mente sua ta-
citus voluere, & per cogitationem dicere:
Quis est hic, cui ego manducanti assisto, lu-
cernam teneo, seruitium impendo? Quis
sum ego, vt isti inferuiam? Ad quem vir Dei
statim conuersus, vehementer cepit eum in-
crepare, dicens: Signa cor tuum, frater. Quid
est, quod loqueris? signa cor tuum. Vocatus
que statim fratribus, præcepit ei lucernam
de manibus tolli: ipsum verò iussit à ministe-
rii orecedere, & sibi hora eadem quietum se-
dere. Qui requisitus à fratribus, quid habue-

Occultas vi-
der Monachi
cogitationes.

rit in

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

rit in corde, per ordinem narrauit, quanto
superbiæ spiritu intumuerat, & quæ contra
virum Dei verba per cogitationem tacitus
dicebat. Tunc liquidò omnibus patuit,
quod venerabilem Benedictum latere nil
posset, in cuius auribus tacitæ etiam cogita-
tionis verba sonuissent.

Alio quoque tempore in eadem Campa-
niæ regione fames incubuerat, magna que
omnes alimentorum indigentia coangusta-
bat. Iamque in Benedicti monasterio triti-
cum deerat. Panes verò penè omnes cõsum-
pti fuerant, vt non plusquam quinque ad re-
fectionis horam fratribus inueniri potuissēt.
Cumque eos venerabilis pater contristatos
cerneret, eorum pusillanimitatem studuit
modesta increpatione corrigere, & rursus
promissione subleuare, dicens: Quare de pa-
nis inopia vester animus contristatur? Hodie
quidem minus est, sed die crastina abundan-
ter habebitis. Sequenti autem die ducenti
farinæ modij ante fores cellæ in saccis inuen-
ti sunt, quos omnipotens Deus quibus de-
ferentibus transmisisset, nunc vsque manet
incognitum. Quod cum fratres cernerent,
Domino gratias referentes, didicerunt iam
de abundantia ne in egestate dabitare.

Dic, quæso te, numquid non credendum
est, huic Dei famulo semper prophetiæ spiri-
tum adesse potuisse, an per interualla tem-
porum eius mentem prophetiæ spiritus im-
plebat?

Prophetiæ spiritus, Petre, prophetarum

Cap. 21.

Farina di-
uinitus ab-
lata.

Petrus:

Gregorius:

Ion. 3.

2. Reg. 7.

4. Reg. 4.

mentes nō semper irradiat: quia sicut de sancto spiritu scriptum est, Vbi vult spirare: ita sciendum est, quia & quando vult adspirare. Hinc est enim, quod Nathan à rege requisitus, si construere templum posset, prius cōsensit, & postmodum prohibuit. Hinc est, quod Elifæus cum flentem mulierē cerneret, causamq; nescisset, ad prohibentem hanc puerum dicit: Dimitte eam, quia anima eius in amaritudine est, & Dominus celauit à me, & non iudicauit mihi. Quod omnipotens Deus ex magnæ pietatis dispensatione disponit: quia dū prophetiæ spiritum aliquādo dat, & aliquādo subtrahit, prophetantiū mentes & eleuat in celsitudine, & custodit in humilitate: vt & accipientes spiritū, inueniāt quid de Deo sint; & rursam prophetiæ spiritum non habētes, cognoscant quid sint de semetipsis.

Petrus :

Ita hoc esse, vt asseris, magna ratio clamat: sed, quæso, de venerabili patre Benedicto, quicquid adhuc animo occurrit, exequere.

Gregorius.

Cap. 22.

Alio quoque tempore à quodam fidei viro fuerat rogatus, vt in eius prædio iuxta Tartanosensem urbē, missis discipulis suis, construere monasterium debuisset. Qui rogatus cōsentiens, deputatis fratribus patrē constituit, & quis ei secundus esset, ordinauit. Quibus eantibus spopōdit, dicens: Ite, & die illo ego venio, & ostēdo vobis, in quo loco oratorium, in quo refectorium fratrum, in quo susceptionē hospitem, vel quæque sunt necessaria, ædificare debeatis. Qui benedictione percepta, licet perrexerunt, & cōstitutum

diem

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

diē magnopere præstolantes, parauerunt omnia, quæ his, qui eum tanto patre venire potuissent, videbantur esse necessaria. Noctē verò eadem, qua promissus illucescebat dies, eidem seruo Dei, quem illic patrem constituerant, atque eius Præposito, vir Domini in somnis apparuit, & loca singula, vbi quid ædificare debuisset, subtiliter designauit. Cūque vtriq; à somno surgeret, sibi inuicē quid viderāt, retulerunt. Nō tamen visioni illi omnimodo fidē dantes, virum Dei, sicut se venire promiserat, exspectabāt. Cumq; vir Dei cōstituto die minimē venisset, ad eum cum mœrore reuerſi sunt dicētes: Exspectauimus, pater, vt venires, sicut promiseras, & nobis ostenderes, vbi quid ædificare deberemus, & non venisti. Quibus ipse ait: Quare, fratres, quare ista dicitis? Nunquid sicut promisi, nō veni? Cui cum ipse dicerent, Quando venisti? respōdit, Nunquid vtrisq; vobis dormiētibus non apparui, & loca singula designaui? Ite, & sicut per visionē vidistis, omne habitaculum Monasterij ita construite. Qui hæc audiētes, vehementer admirati, ad prædictum prædium sunt reuerſi, & cuncta habitacula, sicut ex reuelatione didicerāt, cōstruxerunt:

Doceri velim, quo fieri ordine potuit, vt longè iret responsum dormientibus dicere, q̄ ipsi per visionem audierāt, & recognoscerēt.

Quid est q̄ perscrutās rei gestæ ordinē, ambigis Petre? Liqueat profectō, quia nobilioris naturæ est spiritus, quā corpus. Et certè, scriptura teste, nouimus quod p̄pheta ex Iudæa

*In somnis
apparet, ad-
huc viuens
Vir sanctus,
& docet quæ
promiserat:*

Petrus:

Gregorius:

suble-

Dan. 14.

inblenatus, repente est cum pradio in Chal-
dæa depositus, quo videlicet pradio pro-
phetam refecit, seque repente in Iudæa ite-
rum inuenit. Si igitur tam longè Abacuc po-
tuit sub momento corporaliter ire, & pran-
dium deferre; quid mirum, si Benedictus pa-
ter obtinuit, quantenus iret per spiritum &
fratrum quiescentium spiritibus necessaria
narraret: vt sicut ille ad eibum corporis cor-
poraliter perrexit, ita iste ad institutionem
spiritualis vitæ spiritualiter pergeret?

Petrus:

Manus tuæ locutionis, ter sit me (fateor)
dubietatem mentis, sed velim nosse, in com-
muni locutione qualis iste vir fuit.

Gregorius:

Cap. 23.

Vix ipsa, Petre, communis eius locutio
virtutis erat pondere vacua: quia cuius cor-
pore in alta suspenderat, nequaquam verba
de ore illius incassum cadebant. Siquid ve-
ro vnquam non iam decernendo, sed minã-
do diceret, tantas vires sermo illius habebat,
ac si hoc non dubitaretque suspensè, sed iam
per sententiam protulisset.

Nam non longè ab eius monasterio dua
quædam sanctimoniales fœminæ, nobilitati
genere exortæ, in loco proprio conuersabã-
tur, quibus quidam religiosus vir ad exte-
rioris vitæ vsum præbebat obsequium. Sed
sicut nonnullis solet nobilitas generis parate
ignobilitatem mentis, vt minus se in hoc
mundo despiciant, qui plus se cæteris aliquid
fuisse meminerunt: necdum prædictæ san-
ctimoniales fœminæ perfectè linguam su-
am sub habitus sui freno restrinxerant, & e-

utdem

undem religiosum virum, qui ad exteriora necessaria eis obsequium præbebat, incautis sæpè sermonibus ad iracundiam provocabant. Qui dum diu ista toleraret, perrexit ad Dei hominem: quantasque pateretur verborum contumelias, enarravit. Vir autem Dei hæc de illis audiens, eis protinus mandavit, dicens: Corrigite linguam vestram: quia si non emendaveritis, excommunico vos. Quam videlicet excommunicationis sententiam non pro ferendo intulit, sed minando. Illæ autem à pristinis moribus nihil mutata, intra paucos dies defunctæ sunt, atque in Ecclesia sepultæ. Cumque in eadem Ecclesia Missarum solemnia celebrarentur, atque ex more diaconus clamaret, Si quis non communicat, det locum: nutritrix eorum, quæ pro eis oblationem Domino offerre consueverat, eas de sepulchris suis progredi & exire videbat. Quod dum sæpius cerneret, quia ad vocem diaconi clamantis exhibant foras, atque intra Ecclesiam permanere non poterant, ad memoriam reduxit, quæ vir Dei illis adhuc viventibus mandavit. Eas quippe se communionem privare dixerat, nisi mores & verba corrigent. Tunc seruo Dei cum graui mœrore indicatum est, qui manu sua protinus oblationem dedit, dicens: Ite, & hanc oblationem pro eis offerri Domino facite, & ulterius excommunicatæ non erunt. Quæ dum oblatio pro eis fuisset immolata, & à diacono iuxta morem clamatum est, vt non communicantes,

ab Ec

Minatur excommunicationem linguis procacibus.

Vita S. Benedicti Abbatis

ab Ecclesia exirent, illæ exire ab Ecclesia videri non sunt. Quæ ex re indubitanter patuit, quia dum inter eos qui communione priuati sunt, minimè recederent, communionem à Domino per seruum Domini recepissent.

Petrus.

Mirum valde, quod dicis, quamuis venerabilem & sanctissimum virum, adhuc tamè in hac carne corruptibili degentem, potuisse animas soluere in illo iam inuisibili iudicio constitutas.

*Gregorius:
Matth. 16.
Absoluti possunt animæ etiam corporibus exuta.*

Nunquid, Petre, in hac adhuc carne nõ errat, qui audiebat: Quodcumq; ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quæ solueris super terram, soluta erunt & in cælis: Cuius nunc vicè ligando & soluendo obtinent, qui locum sancti regiminis fide & moribus tenent. Sed vt tanta valeat homo de terra, cæli & terræ conditor in terram venit cælo: atque vt iudicare caro etiam de spiritalibus possit, hoc ei largiti dignatus est factus pro hominibus Deus caro: quia inde surrexit vltra se infirmitas nostra, vnde sub se infirmata est firmitas Dei.

Petrus:

Cum virtute signorum concorditer loquitur ratio verborum.

*Gregorius:
Cap. 25.*

Quadam quoq; die, dum quidam eius paterculus Monachus parentes suos vltra, quæ deberet, diligens, atq; ad eorû habitaculum redens, sine benedictione de Monasterio exisset, eodè die mox, vt ad eos peruenit defunctus est. Cumq; esset sepultus, die altero proiectus foras corpus eius inuentum est; & rursus tradere sepul-

Pana in obediencia.

re sepul-

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

re sepulturæ curauerūt. Sed sequenti die iterū proiectum exterius atq; inhumatum, sicut prius, inuenerunt. Tum concitè ad Benedicti Patris vestigia currentes, cum magno fletu petierunt, vt ei suam gratiam largiri dignaretur. Quibus vir Dei manu sua protinus communionem Dominici corporis dedit, dicēs: Ite, atq; hoc Dominicū corpus super peccatus eius cum magna reuerentia ponite, & sic sepulturæ eū tradite. Quod dum factū fuisset, susceptum corpus eius terra tenuit, nec vltra proiecit. Perpendis, Petre, apud Iesum Christum Dominum cuius meriti iste vir fuerit, vt eius corpus etiam terra proiecerit, qui Benedicti gratiam non haberet?

Effectus corporis Christi.

Perpendo planè, & vehementer stupeo.

*Petrus:
Gregorius:
Cap. 25.*

Quidā autē eius Monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in Monasterio nolebat. Cumq; eū vir Dei assiduè corripere & frequēter admoneret, ipse verò nullo modo cōsentiret in cōgregatione persistere, atq; importunis precibus, vt relaxetur, inueniret: quadā die idē venerabilis pater, nimietatis eius radio affectus, iratus iussit vt discedere.

*Instabilis
Monachus
draconem
videt.*

Qui mox vt Monasterium exijt, cōtra se affistere aperto ore draconem in itinere inuenit. Cumq; eum idē draco, qui apparuerat, deuorare vellet, cœpit ipse tremēs & palpitans magnis vocibus clamare, dicens: Succurrite succurrite: quia draco iste me deuorare vult. Currentes autem fratres draconem minime viderūt, sed tremētē atq; palpitantem Monachū ad monasteriū reduxerūt. Qui statim

promi-

promisit nunquam se esse à Monasterio recessurum, atque ex hora eadem in sua promissione permansit: quippe qui sancti viri orationibus contra se assistere draconem viderat, quem potius non videndo sequebatur.

Cap. 26.

Sed neque hoc silendum puto, quod illustri viro Antonio narrante cognoui, qui aiebat patris sui puerum morbo elephantino fuisse correptum, ita ut iam pilis cadentibus, cutis intumesceret, atque incrementem famiem occultare non posset. Qui ad virum Dei ab eodem patre eius missus est, & salutem pristina sub omni celeritate restitutus.

Cap. 27.

Neque illud taceam, quod eius discipulus, Peregrinus nomine, narrare consueverat: quia die quadam fidelis vir quidam necessitate debiti compulsus, vnum fore sibi remedium credidit, si ad Dei virum pergeret, & quæ eum vrgeret debiti necessitas, indicaret. Venit itaque ad monasterium, omnipotentis Dei famulum reperit: quia a creditore suo pro duodecim solidis grauitet affligeretur, intimauit. Cui venerabilis pater nequaquam se habere duodecim solidos, respondit; sed tamen eius inopiam blanda locutione consolatus, ait: vade, & post biduum reuertere: quia deest hodie, quod tibi debeam dare. In ipso autem biduo moriens in oratione fuit occupatus. Cumque die tertio is, qui necessitate debiti affligebatur, redijt, super arcam monasterij, quæ erat fumento plena, subito tredecim solidi sunt in-

*lucet ere
alieno pres-
sum.*

uenti

uenti. Quos vir Dei deferri iussit, & afflicto petitori tribuit, dicens, vt duodecim redderet, & vnum in expensis proprijs haberet. Sed ad ea nunc redeam, quæ eius discipulis, in libri huius exordio, prædictis, referentibus agnoui. Quidam vir grauissima aduersarij sui æmulatione laborabat, cuius ad hoc vsque odium prorupit, vt ei nescienti in potu venenum daret. Qui quamuis vitam auferre non valuit, cutis tamen colorem mutauit, ita vt diffusa in corpore eius varietas, lepræ morem imitari videretur. Sed ad DEI hominem deductus, salutem pristinam citius recepit: nam mox vt eum tetigit, omnem cutis illius varietatem fugauit.

Sanat Veneno infectum.

Eo quoque tempore, quo alimentorum inopia Campaniam grauer affligebat, vir Dei diuersis indigentibus Monasterij sui cuncta tribuerat, vt panem nil in cellario, nisi parum quid olei in vitreo vase remaneret. Tunc quidam subdiaconus, Agapitus nomine, aduenit, magnoperè postulans, vt sibi aliquantum olei dari debuisset. Vir autem Domini, qui cuncta decreuerat in terra tribuere, vt in celo omnia reseruaret, hoc ipsum parum, quod remanserat, olei iussit petenti dari. Monachus verò, qui cellarium tenebat, audiuit quidem iubentis verba, sed implere distulit. Cumque post paululum si id quod iusserat, datum esset, inquireret, respondit Monachus se minimè dedisse: quia si illud ei tribueret, omnino nihil fratribus remaneret. Tunc iratus, alius præcepit, vt hoc ipsum vas

*Cap. 28.
Benignitas
in egenos.*

Insigne mi-
raculum.

vitreum, in quo parum olei remanisse vide-
batur, per fenestram proiicerent, ne in cella
aliquid per inobedientiam remaneret. Factumque
est, sub fenestra autem eadem ingens precipitium
patebat, saxorum molibus asperum. Proiectum itaque
vas vitreum venit in saxis, sed sic mansit incolume,
ac si proiectum minime fuisset, ita ut neque frangi,
neque oleum effundi potuisset. Quod vir Domini
precepit leuari, atque ut erat integrum, petenti tribui.
Tunc collectis fratribus inobedientem Monachum
de infidelitate sua & superbia coram omnibus increpauit.

Cap. 29.

precibus
impetrat o-
leum à Deo.

Qua increpatione completa, sese cum eisdem
fratribus in orationem dedit. In eo autem loco
ubi cum fratribus orabat, vacuum erat ab eo
oleo dolium & coopertum. Cumque sanctus
vir in oratione persisteret, cepit experimentum
eiusdem dolij, oleo excretere, subleuari. Quo
commoto atque subleuato, oleum quod excreuerat,
ora dolij transiens, pavementum loci, in quo
iucubuerat, inundabat. Quod Benedictus Dei
famulus ut adspexit, protinus orationem complevit,
atque in pavementum oleum defluere cessauit. Tunc
diffidentem inobedientemque fratrem latius
admonuit, ut fidem habere disceret & humilitatem.
Idem vero frater salubriter correptus erubuit,
quia venerabilis pater virtutem Omnipotentis
Dei, quam admonitione intimauerat, miraculis
ostendebat: nec erat iam, ut quisquam de eius
promissionibus dubitare posset: qui in vno eodemque momento pro-

vi:reo

vitreo vase penè vacuo, plenum oleo doli-
um reddidisset.

Quadam die dum ad Beati Ioannis ora-
torium, quod in ipsa montis celsitudine si-
tum est, pergeret, ei antiquus hostis in mulo
medici specie obuiam factus est, cornu &
terpidicam ferens. Quem cum requisisset, di-
cens: Quo vadis? ille respondit: Ecce ad fra-
tres vado. potionem eis dare. Itaq; perrexit
venerabilis pater Benedictus ad orationem,
qua completa, cōcitus redijt. Malignus verò
spiritus vnum seniozem Monacham inuenit
aquam hauriētem, in quem statim ingressus
est, eumq; in terram proiecit, & vehementif-
simè vexauit. Quem cum vir Dei ab oratio-
ne rediens, tam crudeliter vexari conspice-
ret, ei solummodo alapam dedit, & malignū
ab eo spiritum protinus excussit, ita vt ad eū
redire vterius non auderet.

Velim nosse, si hæc tanta miracula virtute
semper orationis impetrabat, an aliquando
etiam solo voluntatis exhibeat nutu.

Qui deuota mente Deo adhærent, cū re-
rum necessitas exposcit, exhibere signa mo-
do vtroq; solent, vt mira quæq; aliquādo ex
prece faciant, aliquando ex potestate. Cum
enim Ioannes dicat: Quotquot autē recepe-
runt eū, dedit eis potestatem filios Dei fieri:
qui filij Dei ex potestate sunt, quid mirū, si si-
gna facere ex potestate valeant? Quia enim
vtrōq; modo miracula exhibeāt, testatur Pe-
trus, qui Tabitham mortuam orādo suscita-
uit: Ananiam verò & Saphiram mentientes,

Cap. 30.

* trepidicā.

Alapa pellit
demonem,

Petrus:

Gregorius:
Miracula
et faciunt
sancti.

Ioan. 1.

Acto. 5. 39.

morti in erepando tradidit. Neque enim orasse in eorum extinctione legitur, sed solummodo culpam quam perpetraverant, increpasse. Constat ergo, quòd aliquando hæc ex potestate, aliquando verò exhibent ex postulatione, dum & istis vitam increpando abstulit, & illi reddidit orando. Nam duo quoque fidelis famuli Dei Benedicti facta nunc replico, in quibus aperte clareat, aliud hunc accepta diuinitus ex potestate, aliud ex oratione potuisse.

Cap. 31.
* Zalla.

Ariani persequuntur clericos & Monachos.

Gothorum quidam, * Galla nomine, perfidiæ fuit Arianae, qui Toulæ regis eorum temporibus, contra Catholicae Ecclesiae religiosos viros ardere immanissimæ crudelitatis exarsit, ita ut quisquis eius clericus Monachusue ante faciem venisset, ab eius manibus viuus nullo modo exiret. Quadam verò die auaritiæ suæ æstu succensus, in rapinam rerum inhians, dum quædam rusticum tormentis crudelibus affligeret: eumque per supplicia diuersa laniaret, victus pœnis rusticus, sese res suas Benedicto Dei famulo commendasse professus est, ut dum hoc à torquente crederetur, suspensa interim crudelitate, ad horam vita repararetur. Tunc idem Galla cessauit rusticum tormentis affligere, sed eius brachia lotis fortibus adstringens, ante equum suum cœpit impellere, ut quis esset Benedictus, qui eius res susceperat, demonstraret. Quem ligatis brachis rusticus antecedens, duxit ad sancti viri Monasterium, eumque ante ingressum cellæ solum seden-

tem re.

tem reperit & legentem. Eidem autem subsequenti & scruenti Gallæ rusticus dixit: Ecce iste est, de quo dixeram tibi, Benedictus pater. Quem dum feruido spiritu cum peruersæ mentis insania fuisset intuitus, eo terrore, quo consueuerat, acturum se existimâs, magnis cœpit vocibus clamare, dicens: Surge, surge, & res istius rustici redde, quas accepisti. Ad cuius vocem vir Dei protinus oculos leuauit à lectione, eumq; intuitus, mox etiam rusticum, qui ligatus tenebatur, attēdit. Ad cuius brachia dum oculos deflexisset, miro modo tanta se celeritate cœperunt illigata brachijs lora deuoluere, vt dissolui tam concitè nulla hominum festinatione potuissent. Cumque is, qui ligatus venerat, cœpisset subito ad stare solutus, ad tantæ potestatis vim tremefactus Galla, ad terram corruit, & ceruicem crudelitatis rigidæ ad eius vestigia inclinans, se orationibus illius commendauit. Vir autem sanctus à lectione minimè surrexit, sed vocatis fratribus, eum introrsus tolli, vt benedictionem acciperet, præcepit. Quem ad se reductum, vt à tantæ crudelitatis insania quiescere deberet, admonuit. Qui fractus, recedens, nil vlteriùs petere à rustico præsumpsit, quem vir Domini non tangendo, sed respiciendo soluerat. Ecce est, Petre, quod dixi, quia hi qui Omnipotenti Deo familiarius seruiunt, aliquando mira facere etiam ex potestate possunt. Qui enim ferocitatem Gothi terribilis sedens repressit, lora verò nodosq; ligaturæ, quæ innocentis bra-

*Nota quid
possint san-
cti.*

chia adstrinxerant, oculis dissoluit, ipsa miraculi celeritate indicat, quia ex potestate acceperat habere quod fecit. Rursum quoque, quale quantumque miraculum orando valuit obtinere, subiungam.

Cap. 32.

Quadā die cum cū fratribus ad agri opera fuerat egressus. Quidā verò rusticus, defuncti filij corpus in vlnis ferens, orbitatis luctu astuans, ad monasterium venit, Benedictum patrem quæsiuit. Cui cum dictum esset, quia idem pater cum fratribus in agro moraretur, protinus ante Monasterij ianuam corpus extincti filij proiecit, & dolore turbatus, ad inueniendum venerabilem patrem sese incursus concitus ded. t. Eadem verò hora vir Dei ab agri opere iam cum fratribus reuertebatur. Quem mox ut orbatu rusticus aspexit, clamare cœpit: Redde filium meum, redde filium meum. Vir autem Dei in hac voce substitit, dicens: Nunquid ego filium tuum tibi abstuli? Cui ille respondit: Mortuus est; veni, resuscita eum. Quod ut mox Dei famulus audiuit, valde contristatus est, dicens: Recedite, fratres, recedite: hæc nostra non sunt, sed sanctorum Apostolorum. Quid nobis onera vultis imponere, quæ non possumus portare? At ille, quem nimis cogebar dolor, in sua petitione perstitit, iurans, quòd non recederet, nisi eius filium resuscitaret. Quem mox Dei famulus inquisiuit, dicens: Vbi est? Cui ille respondit: Ecce corpus eius ad ianuam Monasterij iacet. Vbi cum vir Dei cum fratribus peruenisset, flexit genu.

*Humilitas
sancti viri.*

& su-

& super corpusculum infantis incubuit, seseque erigens, ad cœlum palmas tetendit, dicens: Domine, non adspicias peccata mea, sed fidem huius hominis, qui resuscitari filium suum rogat, & redde in hoc corpusculum animam, quam abstulisti. Vix in oratione verba compleuerat, & regrediente anima, ita corpusculum pueri omne contremuit, vt sub oculis omnium qui aderant, apparuerit concussionem mirificam tremendo palpitate. Cuius mox manum tenuit, vt eum patri uiuentem atque incolumem dedit. Liquec, Petre, quia hoc miraculum in potestate non habuit, quod prostratus petiit, vt exhibere potuisset.

Restituit
vita defun-
ctum.

Sic cuncta esse, vt asseris, constat patenter: quia verba quæ proposueras, rebus probas. Sed quæso te, vt indices, si sancti viri omnia quæ volunt, possunt; & cuncta impetrant, quæ desiderant obtinere.

Petrus:

Quisnam erit, Petre, in hac vita Paulo sublimior, qui de carnis suæ stimulo ter Dominum rogauit, & tamen quod voluit, obtinere non valuit? Ex qua re necesse est, vt tibi de venerabili patre Benedicto narrem, quia fuit quiddam quod voluit, sed non valuit, implere. Soror namque eius, Scholastica nomine, Omnipotenti Domino ab ipso infantia tempore dedicata, ad eum semel per annum venire consueuerat. Ad quam vir Dei non longè extra ianuam in possessione Monasterij descendebat. Quadam verò die

Gregorius:
Cap. 33.
2. Cor. 12.

Scholastica
soror D. Be-
nedicti san-
ctimonialis.

Vita S. Benedicti Abbatis.

venit ex more, atque ad eam cum discipulis venerabilis eius descendit frater: qui totum diem in Dei laudibus sacrisque colloquijs ducentes, incumbētibz iam noctis tenebris, simul acceperunt cibos. Cumq; adhuc ad mensam sederent, & inter sacra colloquia tardior se hora protraheret, eadem sanctimonialis fœmina soror eius eum rogavit, dicens: Quæso te, vt ista nocte me non deseras, vt vsque manè de celestis vitæ gaudij loquamur. Cui ille respondit: Quid est, quod loqueris, soror? Manere extra cellam nullatenus possum. Tãta verò erat cœli serenitas, vt nulla in aëre nubes appareret. Sanctimonialis autem fœmina, cum verba fratris negantis audisset, insertas digitis manus super mensam posuit, & caput in manibus, Omnipotentem Dominum rogatura, declinavit. Cumque de mensa leuaret caput, tanta coruscationis & tonitruu virtus, tantaque inundatio pluuiæ erupit, vt neque venerabilis Benedictus, neque fratres, qui cum eo aderant, extra loci limen, quo confederant, pedem mouere potuissent. Sanctimonialis quippe fœmina caput in manibus declinans, lachrymarum fluium in menses fuderat, per quas serenitatē aëris ad pluuiam traxit. Nec paulo tardiùs post orationem inundatio illa secuta est: sed tanta fuit conuenientia Orationis & inundationis, vt de mensa caput iam cum tonitruo leuaret, quatenus vnum idemque esset momentum, & leuare caput, & pluuiam deponere. Tunc vir Dei inter coruscos

*Efficacia
precum.*

& cont-

& tonitruos atque ingentis pluuiæ inundationem videns se ad monasterium non posse remeare, cœpit conqueri contristatus, dicēs: Parcat tibi Omnipotens Deus, soror: quid est quod fecisti? Cui illa respondit: Ecce te rogavi, & audire me noluisti: rogavi Dominum meum, & audiuit me. Modò ergo, si potes, egredere, & me dimissa, ad Monasterium recede. Ipse autem exire extra tectum non valens, quia remanere spontè noluit, in loco mansit inuitus. Sicque factum est, vt totam noctem peruigilem ducerent, atque per sacra spiritualis vitæ colloquia sese vicaria relatione satiarent. Qua de re dixi cum voluisse aliquid, sed minimè potuisse: quia si venerabilis viri mentem adspicimus, dubium non est, qui eandem serenitatem voluerit, in qua descenderat, permanere: sed cōtra hoc quod voluit, in virtute Omnipotētis Dei ex fœminæ pectore miraculum inuenit. Nec mirum, quod plus illo fœmina, quæ diu fratrem videre cupiebat, in eodem tempore valuit. Quia enim, iuxta Ioannis vocem, Deus charitas est: iusto valde iudicio illa plus potuit, quæ ampliùs amauit.

Fateor, multùm placet quod dicis.

Cumq; die altero eadem venerabilis fœmina ad cellam propriam recessisset, vir Dei ad Monasterium redijt. Cùm ecce post triduum in cella consistens, eleuatis in aera oculis, vidit eiusdem sororis suæ animam de eius corpore egressam, in columbæ specie cœli secreta penetrare. Qui tantæ eius gloriæ

2. Ioan. 4.

Petrus:

Gregorius:

Cap. 34.

Anima

Scholastica

in columba

specie cœli

secreta pene-

trauit.

congaudens, Omnipotenti Deo in hymnis
& laudibus gratias reddidit, eiusque obitum
fratribus denunciauit. Quos etiam protinus
misit, vt eius corpus ad Monasterium defere-
rent, atque in sepulchro, quod sibi ipse para-
uerat, ponerent. Quo facto contigit, vt quo-
rum mens vna semper in Deo fuerat, eorum
quoque corpora nec sepultura separaret.

Cap. 35.

Alio quoque tempore Seruandus diaconus
atque Abbas eius Monasterij, quod in Cam-
pania partibus à Liberio quondam patricio
fuerat constructum, ad eum visitationis gra-
tia ex more venire consueuerat. Eius quippe
Monasterium frequentabat, vt quia idem quoque
vir doctrina gratiae caelestis influebat, dulcia
sibi inuicem vitae verba transfunderent, &
suauem cibum caelestis patriae, quem adhuc
perfecte gaudendo non poterant, saltem sus-
pirando gustarent. Cumque hora iam quietis
exigeret, in cuius turris superioribus se vene-
rabilis Benedictus, in eius quoque inferiori-
bus se Seruandus diaconus collocauit: quo
videlicet in loco inferiora ad superiora per-
uius continuabat ascensus. Ante eandem vero
turrim largius erat habitaculum, in quo vi-
triusque discipuli quiescebant. Cumque vir Dei
Benedictus, quiescentibus adhuc fratribus,
instans vigilijs, nocturnae orationis tempo-
ra praeuenisset, ad fenestram stans & Omni-
potentem Deum deprecans, subito intem-
pesta noctis hora respiciens, vidit fulam lucem
desuper, cunctas noctis tenebras effugasse,
tantoque splendore clarescere, vt diem vin-

ceret

ceret lux illa, quæ in tenebris radiasset. Mira autem res valde in hac speculatione secuta est: quia, sicut post ipse narravit, omnis etiam mundus, velut sub vno solis radio collectus, ante oculos eius adductus est. Qui venerabilis pater dum intentam oculorum aciem in hoc splendore coruscæ lucis infigeret, vidit Germani Capuani Episcopi animam in sphaera ignea ab angelis, in cælum ferri. Tunc tanti sibi testem volens adhibere miraculi, Servandum diaconum, iterato bis terq; eius nomine, cum clamoris magnitudine vocavit. Cūque ille fuisset insolito tanti viri clamore turbatus, ascendit, respexit, partemq; iam lucis exiguam vidit. Cui tantum hoc obstupescēti miraculum, vir Dei per ordinem, quæ fuerāt gesta, narravit: statimq; in Casinum castrum religioso viro Theoprobo mandavit, ut ad Capuanā urbem sub eadem nocte transmitteret, & quid de Germanico Episcopo ageretur, agnosceret & indicaret. Factumq; est: & reuerendissimum virum Germanum Episcopum is, qui missus fuera, iam defunctum reperit, & requirens subtiliter, agnouit eodē momento fuisse illius obitum, quo vir Domini eius cognouit ascensum.

Mira res valde, & vehementer stupenda. Sed hoc quod dictum est, quia ante oculos ipsius, quasi sub vno solis radio collectus, omnis mundus adductus est, sicut nunquam expertus sum, ita nec conijcere scio, quonam ordine fieri potest, ut mundus omnis ab homine vno videatur.

S. Benedictus videt animam S. Germani ferri in cælum.

Petrus:

Gregorius:

Fixum tene Petre, quod loquor: quia anima videnti creatorem, angusta est omnis creatura. Quamlibet etenim parum de luce creatoris adspexerit, breue ei fit omne quod creatum est: quia ipsa luce visionis intimæ mentis laxatur sinus, tantumque panditur in Deo, vt superior existat mundo. Fit verò ipsa videntis anima etiam super semetipsam. Cūque in Dei lumine rapitur, super se in interioribus ampliatur: & dum sub se conspicit exaltata, comprehendit quam breuè sit, quod comprehendere humiliata non poterat. Vir ergo Dei, qui in turri globum igneum, angelos quoque ad cælum redeuntés videbat, hæc proculdubio cernere non nisi in Dei lumine poterat. Quid itaque mirum, si mundum ante se collectum vidit, qui subleuatus in mentis lumine, extra mundum fuit? Quod autem collectus mundus ante eius oculos dicitur, non cælum & terra contracta est, sed videntis animus est dilatatus: qui in Deo raptus, videre sine difficultate potuit omne, quod infra Deum est. In illa ergo luce, quæ exterioribus oculis falsit, lux interior in mente fuit, quæ videntis animum cum ad superiora rapuit, ei, quam angusta essent omnia inferiora, monstrauit.

Petrus:

Video: mihi vtiliter non intellexisse, quæ dixeras, quando ex tarditate mea tantū creuit expositio tua. Sed quia hæc liquidè meis sensibus infudisti, quælo, vt ad narrationis ordinem redeas.

Gregorius:

Cap. 36.

Libet, Petre, adhuc de hoc venerabili patre mul-

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

tre multa narrare; sed quædam eius studiose prætereo, quia ad aliorum gesta voluenda festino. Hoc autem nolo te lateat, quod vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulsit. Nam scripsit Monachorum Regulam, discretionem præcipuam, sermone luculentam. Cuius si quis velit subtilius mores vitamque cognoscere, potest in eadem institutione Regulæ omnes magisterij illius actus inuenire: quia sanctus vir nullo modo potuit aliter docere, quam vixit.

Eodè verò anno, quo de hac vita erat exiturus, quibusdam discipulis secum conuersantibus, quibusdam longè manentibus, sanctissimi sui obitus denūciauit diem: præsentibus indicens, vt audita, per silentium tegerent: absentibus indicans, quod vel quale eis signum fieret, quando eius anima de corpore exiret. Ante sextum verò sui exitus diem aperiri sibi sepulturam iubet. Qui mox correptus febribus, acri cœpit ardore fatigari. Cumque per dies singulos languor ingrauesceret, sexta die portari se in oratorium à discipulis fecit, ibique exitum suum Dominici corporis & sanguinis perceptione munuit, atque inter discipulorum manus imbecillia membra sustentans, erectis in cœlum manibus stetit, & vltimum spiritum inter verba orationis efflauit. Qua scilicet die duobus de eo fratribus, vni in cella commoranti, alteri autem longiùs posito, reuelatio vnius atque indissimilis visionis apparuit. Viderunt

nam-

*D. Benedictus scripsit
Monachorum
Regulam
discretionem
præcipuam.*

Cap. 37.

*Mortem suam munuit
Eucharistia
& feliciter
obdormit.*

namque, quia strata pallis atque innumeris
corusca lampadibus via, recto Orientis tra-
mite ab eius cella in cœlum vsq; tendebatur.
Cui venerando habitu vir desuper clarus as-
sistens, cuius esset via, quam cernerent, in-
quisiuit. Illi autē se nescire professi sunt. Qui-
bus ipse ait: Hęc est via, qua dilectus Domi-
no cœlum Benedictus ascendit. Tunc itaq;
sancti viri obitum sicut præsentes discipuli
viderunt, ita absentes ex signo, quod eis præ-
dictum fuerat, agnouerunt. Sepultus verò est
in oratorio beati Ioannis Baptistæ, quod, de-
structa ara Apollinis, ipse construxit. Qui &
in eo specu, in quo prius habitauit, nunc vsq;
si petentium fides exigat, miraculis coruscat.

Cap. 38.

Nuper namque est res gesta, quam narro.
Quædam mulier mente capta, dum sensum
funditus perdidisset, per montes & valles &
sylvas & campos die noctuque vagabatur i-
bi tantummodo quiescebat, vbi hanc quie-
scere lassitudo coëgisset. Quadam verò die
dum vaga nimium erraret, ad beati viri Be-
nediti specum deuenit, ibique nesciens in-
gressa mansit. Manè autem factò, ita sanato
sensu egressa est, ac si eam nunquam infania
capitis vlla tenuisset: quæ omni vitæ suæ tē-
pore in eadem, quā accepit, salute permāsit.

*Amens mu-
lier redit ad
sanitatem.*

Petrus:

Quidnam esse dicimus, quòd plerumque
in ipsis quoq; patrocinijs Martyrum sic esse
sentimus, vt non tanta per corpora sua, quā-
ta beneficia per reliquias ostendant, atque il-
lic maiora signa faciunt, vbi minimè per se-
metipfos iacent?

Vbi in

Ex D. Gregorij libro Dial. II.

Vbi in suis corporibus sancti Martyres iacent, dubium, Petre. non est, quod multa valeant signa demonstrare, sicut & faciunt, & pura mente quaerentibus innumera miracula ostendunt. Sed quia ab infirmis potest mentibus dubitari, virumne ad exaudiendum ibi praesentes sint, vbi constat, quia in suis corporibus non sint: ibi necesse est eos maiora signa ostendere, vbi de eorum praesentia potest mens infirma dubitare. Quorum vero mens in Deo fixa est, tanto maius habet fidei meritum, quanto illic eos nouit & non iacere corpore, & tamen non deesse ab exauditione. Vnde ipsa quoque veritas, ut fidem discipulis augetet, dixit: Si ego non abiero, paracletus non veniet ad vos. Cum enim constet, quia paracletus Spiritus a patre semper procedat & filio, cur se filius recessurum dicit, ut ille veniat, qui a filio nunquam recedit? Sed quia discipuli Dominum in carne cernentes, corporeis hanc oculis semper videre sinebant, recte eis dicitur: Nisi ego abiero, paracletus non veniet: ac si aperte diceretur: Si corpus non subtraham, quis sit amor spiritus, non ostendo: & nisi me deseritis carnaliter cernere, nunquam me discetis spiritualiter amare.

Placet quod dicis.

Gregorium:

Sancti Spiritus
possunt ipsos
inuocantes
exaudire.

Ioan. 16.

Petrus.

F I N I S.

Liber Colli Socii Jesu Paderborn.

